

LBRIS

We know
books

Ștefan Todirașcu

**COMENTARII LA
EVANGHELIA
DUPĂ IOAN**

Prefață de
Horia Ion Groza

E I K O N

BUCUREȘTI, 2016

Cuprins

Ștefan Todirașcu și grupul Rugul Aprins.....	7
Fișă biografică.....	16

COMENTARIILE LA
EVANGHELIA DUPĂ IOAN

Introducere.....	19
Capitolul I	26
Capitolul II	41
Capitolul III	46
Capitolul IV	58
Capitolul V	70
Capitolul VI	79
Capitolul VII	96
Capitolul VIII	105
Capitolul IX	119
Capitolul X	127
Capitolul XI	133
Capitolul XII	145
Capitolul XIII	158
Despre Capitolele XIV, XV și XVI.....	177
Capitolul XIV	182
Despre Capitolele XV și XVI	190
Capitolul XV	193
Capitolul XVI	201

Capitolul XVII.....	212
Despre Capitolele XVIII și XIX.....	218
Capitolul XVIII.....	219
Capitolul XIX.....	234
Capitolul XX.....	248
Capitolul XXI.....	259

ADDENDA

Pecete de neșters.....	269
Rândunica și căpriorul.....	272
De mi-aș dori, de-aș fi.....	283

Ștefan Todirașcu și grupul Rugul Aprins

Ștefan Todirașcu (3 iunie 1911 – 4 mai 1977) s-a născut în comuna Râmniceni, satul Slobozia-Botești, județul Vrancea, într-o familie de țărani. A terminat liceul Regele Ferdinand din Râmnicul Sărat și a fost primul la bacalaureat pe județ. A studiat Dreptul în București. Prezent și activ în numeroase cercuri intelectuale, cu Eugen Ionescu, Edgar Papu, Vasile Voiculescu, Pericle Martinescu, Michel Vâlsan, Vasile Lovinescu, Horia Groza, Bob Bulgaru și mulți alții. A funcționat la Facultatea de Științe Juridice a universității bucureștene ca asistent universitar (1939-1946) și conferențiar (1946-1947). A ținut, printre altele, un curs de Istoria Doctrinelor Politice. Virgil Câdea, care i-a fost student la Economie politică, îl menționează printre „numele de răsunet în cultura românească și europeană” și unul dintre dascălii săi „cei mai eminenti” (în articolul *Redescoperirea Evului Mediu*, „Ziarul Financiar” din 15.01.2003).

Refuzând a face orice politică, Ștefan Todirașcu cade victimă prigoanei comuniste împotriva intelectualității de vârf formate înainte de război și este dat afară din învățământ. A găsit totuși forța de a se replea și a reîncepe viața, lucrând inițial în construcții și instalații (1948-1952), apoi ca bobinator la Cooperativa Electrobobinajul (1952-1953) iar, din anul 1953, la Întreprinderea de produse finite din lemn „Placajul” (IPROFIL), unde în 1962 s-a calificat tehnician energetic I (maistru) și de unde s-a pensionat medical la 1 ianuarie 1968. La IPROFIL a fost autorul unei inovații de mare succes iar, în ultimii

CAPITOLUL I

Adâncimea afirmațiilor caracterizează începutul Capitolului I, care este și începutul Evangheliei. Afirmațiile continuă cu grava preocupare a Evanghelistului de a nu le face de unul singur, ci de a le întemeia pe încă o mărturisire de o foarte mare pondere – aceea a Sfântului Ioan Înainte Mergătorului și Botezătorului.

De la început se impune sublinierea a două trăsături caracteristice mesajului adus de Evanghelia lui Ioan, și anume: înălțimea proprie de gândire dublată de cerința întăririi, a întemeierii prin altul decât prin sine, a gândirii proprii, până la acordarea de întâietate celui alt, până la înclinarea înaintea aceluia, pentru ca, nu doar prin sine, ci îndeosebi prin puterea aceluia, să ajungă, în cele din urmă, Adevărul să fie definitiv exprimat. Astfel de trăsături, la care se vor adăuga și altele, de o egală și majoră însemnătate, vor fi, precum se va vedea, permanente în procesul de alcătuire a Evangheliei sale.

Așadar, în conținutul *Capitolului I*, se vor afla mai întâi afirmațiile proprii ale Evanghelistului, iar apoi, spre întărirea lor, de îndată ce vor fi redată, mărturisirile Înainte Mergătorului, cu specificarea împrejurărilor în care ele fuseseră făcute, precum și a consecințelor ce au rezultat după ce oamenii au luat cunoștință de ele...

Astfel se vor întări unele prin altele – afirmațiile prin mărturisiri. Figura și rolul Înainte Mergătorului predomină în economia capitolului: mărturisirea sa este completă, amplu redată, împreună cu împrejurările istorice, de timp și loc, în care ea fusese făcută, precum și cu ce s-a petrecut, ca urmare a indicațiilor date de el și anume *aproprierea de Domnul a primilor oameni!*

După afirmațiile de la început, din care rezultă DUMNEZEIASCA MĂREȚIE A DOMNULUI, întărită de extraordinar de valoroasa mărturisire a Înainte Mergătorului, din alcătuirea Capitolului I rezultă de asemenea și inefabila menire a acestuia din urmă, atât prin mărturisirea sa, cât și prin chipul său de purtător al tainelor Dumnezeirii, fiind astfel în măsură de a semnala oamenilor ÎNALTA PREZENȚĂ ce se afla printre ei.

Dar este cazul acum de a urmări felul cum le-a redat Evanghelistul pe toate acestea. El va începe prin a face afirmații despre „CUVÂNTUL LUI DUMNEZEU”. Căci astfel va denumi el în chip profund pe ACELA despre care avea să mărturisească. Îi va spune deci „CUVÂNT AL LUI DUMNEZEU”, iar mai apoi, același „CUVÂNT AL LUI DUMNEZEU” va fi prezentat de el și sub alte denumiri.

Toate erau denumiri pe care nu el le crease, ci ele proveneau din circuitele de gândire, revelație și aspirație spirituală ale unor îndelungate așteptări mântuitoare, din tradițiile tainice ale lumii de până atunci. El îi va mai spune însă și „FIU AL LUI DUMNEZEU” precum și „FIU AL OMULUI”.

Despre ACEL CUVÂNT va spune el că era „dintru început” în Dumnezeu: „La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul” (In. I, 1).

Prima dintre afirmațiile sale se va referi la DUMNEZEIREA CUVÂNTULUI, căci CUVÂNTUL ESTE ÎNSUȘI DUMNEZEU! O va întări, repetând-o: „Acesta era întru început la Dumnezeu” (In. I, 2).

A doua afirmație va fi cu privire la dumnezeiasca și măreața lucrare a Cuvântului: „Toate prin El s-au făcut; și fără El nimic nu s-a făcut din ce s-a făcut” (In. I, 3). Deci, zidirea, crearea luminilor, orânduirea lor, prin El s-au făcut, iar în afară de El, *nimic* nu este care să se fi făcut.

A treia afirmație se referă la unul din atributele intrinseci ale Cuvântului: „Întru El era viața și viața era lumina oamenilor” (In. I, 4). Așadar El era Viața și având-o

We know

în Sine, El o dăruiește la infinit, o dă la toți și la toate; o dă așadar și oamenilor. Dar pentru oameni, Viața dată de El este și „lumină”. Astfel, ceea ce se dă „omului” de către Creator este „viața”, „viața” care e „lumină”.

Evanghelistul va preciza însă imediat că „lumina” și deci „viața” este supusă, confruntată cu dificultățile unui veșnic proces de întunecare, ce încearcă să o acopere pe ea, care este de fapt indestructibilă! „Și lumina luminează în întuneric și întunericul nu a cuprins-o” (In. I, 5). Așadar nu poate întunericul să o cuprindă, să o stingă, înțelegând aici că prin natura ei divină, lumina este cu neputință de atins sau de alterat, ea fiind supremă.

După afirmațiile de mai sus, altele vor urma – și ele la fel de fundamentale. Dar în loc de a le reda în continuare, el va întrerupe pentru moment, în mod brusc, cursul lor și, în mod surprinzător, va aminti despre Ioan Botezătorul. Nu va arăta de ce procedează așa, nu va da nici o explicație, nici un avertisment și nici vreo justificare, dar faptul de a aminti pe Înainte Mergătorul va constitui o solidă garanție pentru valoarea luminoasă a afirmațiilor sale, căci, înainte de Evanghelist, Ioan Botezătorul mărturisise în același sens ca și el. Este extraordinar de însemnat faptul acesta, deoarece, în mod unanim, Ioan Botezătorul era considerat a fi „cineva foarte mare”. Exprimînd dimensiunea unui atare personaj, Sfântul Evanghelist scrie în Evanghelia sa: „Fost-a om trimis de la Dumnezeu, numele lui era Ioan” (In. I, 6).

Ei bine, acest „trimis de la Dumnezeu” comunicase aceleași izbăvitoare, cu totul luminoase adevăruri, ca și cele aflate la începutul Evangheliei: „Acesta a venit spre mărturie, ca să mărturisească despre Lumină, ca toți să creadă prin el” (In. I, 7).

Mare, desăvârșit chip al sfințeniei fusese Ioan Botezătorul! Până într-atât încât oamenii ar fi înclinat poate să creadă că el ar fi fost chiar „Lumina”! Dar nu trebuie confundate lucrurile: nu era el Lumina, ci doar un martor despre Ea, un martor luminos, desăvârșit de

luminos al Ei: „Nu era el Lumina ci ca să mărturisească despre Lumină” (In. I, 8). Prin invocarea unui atât de prețios martor, Evanghelistul obține o și mai prețioasă garanție, și poate astfel să revină, să reia cursul afirmațiilor proprii despre Cuvânt și să facă pe mai departe mântuitoare afirmații. „Cuvântul era Lumina cea adevărată, Care venind în lume, luminează pe tot omul” (In. I, 9). Așadar, nu Ioan Botezătorul, ci *Cuvântul* era Cel care da omului „Lumina”, dându-i astfel „Viață”.

Deci, în raport cu omul, Cuvântul este „Lumina”. Ea se dă oricărui om, ea este „lumina cea adevărată”, singura adevărată, prin originea și natura ei inalterabilă și ca atare indispensabilă, definitorie pentru om. De ar pierde-o sau ar confunda-o cu vreo „altă mincinoasă lumină”, atunci se înțelege că omul și-ar pierde rațiunea sa proprie de ființă, rațiunea prin care *el însuși există*. Se poate ajunge și la aceasta și anume să nu-și dea seama omul de „lumina cea adevărată” și să se piardă în așa măsură față de ea, încât nici să nu o mai recunoască. El este supus unui atare riscant proces prin faptul petrecerii sale ca om în „lume”, lumea de la care el poate primi o falsă reorientare, cu totul tragică, care poate duce chiar până la limite absurde, adică la respingerea „luminii celei adevărate”. **Pentru astfel de „oameni ai lumii”, prezența printre ei a Cuvântului rămâne tainică, ascunsă. Și de ar fi să fie între ei această prezență, ei nu o vor mai putea recunoaște, și la rigoare o vor și respinge, căci, într-un fel, „lumea” îl creează pe om potrivit modelelor sale, care toate sunt pătimase, astfel că omul ajunge un soi de victimă a unei eredități a negării Luminii.**

Așa s-au petrecut lucrurile în cazul timpului acela, despre care Evanghelistul ne va mărturisi: „În lume era, și lumea prin El s-a făcut, dar lumea nu L-a cunoscut. Întru ale Sale a venit, și ai Săi nu L-au primit” (In. I, 10-11).

Ca martor al celor petrecute, Evanghelistul va scrie că „unii” totuși L-au primit și au devenit astfel minunați. Căci, o *putere desăvârșitoare a ființei* aduse

IBDIS | We know

CUVÂNTUL și dând-o omului, cei ce L-au primit s-au bucurat de minunata perfecțiune pusă la îndemâna ființei umane. Despre unii ca aceștia, despre puterea ce li s-a dat, Evanghelistul s-a exprimat astfel: „Și celor câți L-au primit, care cred în numele Lui, le-a dat putere ca să se facă fii ai lui Dumnezeu” (In. I, 12).

Așadar, „lumea” care prin El s-a făcut nu L-a primit, iar cei care L-au primit, prin puterea dată de El, „fii ai lui Dumnezeu” s-au făcut. Iar această putere, afirmă Evanghelistul, venea ca urmare a faptului de a crede în El, ceea ce înseamnă: „a crede în numele Lui”! Așadar, credința în CUVÂNTUL LUI DUMNEZEU, afirmă dintru bun început Evanghelistul, este și își trage puterea din „credința în NUMELE LUI”! Acesta este un element esențial al întregii mărturisiri a Evangheliei sale, pe care Evanghelistul avea să-l afirme mai înainte de toate – acela despre însemnătatea „Numelui”, fapt care îndreptățește așteptarea unor reveniri ulterioare în Evanghelie în legătură cu aceasta, revenire pe care el o va face, precum se va vedea.

În ritmul revelator al expunerii sale, Evanghelistul își impune, într-un context profund edificator, de a preciza aspectele esențiale ale unor astfel de probleme grave, numai la momentul oportun al unei reale și covârșitoare însemnătăți a celor mărturisite. Nu doar cu privire la „Nume” va proceda el astfel ci și în alte privințe, precum se va vedea. Așa va fi, de pildă, cazul și cu afirmațiile sale despre „fiii lui Dumnezeu”. Va scrie despre ei că sunt un fel de ființe tainice și „de sus” născute. „Care nu din sânge, nici din poftă trupească, nici din poftă bărbătească, ci de la Dumnezeu s-au născut” (In. I, 13). Ceea ce nu înseamnă însă că ar fi spus totul despre ei, despre „nașterea” lor, căci după cum se va vedea, va reveni ulterior în Evanghelia sa cu mai multe detalii.

Până atunci va relua șirul afirmațiilor despre CUVÂNT. După câte a spus până acum, toate având un profund caracter principal, Evanghelistul va face ca

martor o afirmație despre Prezența în trup a Cuvântului printre oameni, descriind-o oarecum în toată strălucirea sublimelor Sale atribute și energii: „Și Cuvântul s-a făcut trup și S-a sălășluit între noi și am văzut slava Lui, slavă ca a UNUIA-Născut din Tatăl, plin de har și de adevăr” (In. I, 14). Așadar, Fiul Unic din Tatăl fiind, a venit în lume încărcat de toată Slava originii Sale, ca și de energiile sublimite, înalte, ale Dumnezeirii, adică Harul și Adevărul...

Astfel face aici Evanghelistul și prima sa afirmație privind Însăși Dumnezeirea, în care deosebește pe Dumnezeu-Tatăl, precum și pe Dumnezeu-Fiul, Unul-Născut din Tatăl, adică pe Cuvântul, Care S-a întrupat și a petrecut printre oameni. După cum se va vedea, încă mai mult va spune Evanghelistul despre Însăși Dumnezeirea, dar mai târziu, cu alte prilejuri ale mărturisirii.

Potrivit felului său de a proceda, Evanghelistul va întări cele spuse mai sus, prin strigătul Înainte Mergătorului care zicea: „Acesta era despre Care am zis: Cel Care vine după mine a fost înaintea mea, pentru că mai înainte de mine era. Și din plinătatea Lui noi toți am luat, și har peste har. Căci Legea prin Moise s-a dat, iar harul și adevărul au venit prin Iisus Hristos. Pe Dumnezeu nimeni nu L-a văzut vreodată; Fiul cel Unul-Născut care este în sânul Tatălui, Acela L-a făcut cunoscut” (In. I, 15-18).

În cele spuse de Botezătorul se aflau elementele din propria afirmație a Evanghelistului: plinătatea harică a Fiului, Fiul cel Unul-Născut din Dumnezeu-Tatăl. Dar Botezătorul încă mai spusese despre anterioritatea principală a CUVÂNTULUI, ca și despre menirea Celui Care venea după el, ca și despre Numele Aceluia. Or, ca menire Cuvântul o avea pe aceea de a da oamenilor mult mai mult decât era în Legea lui Moise și anume de a le aduce energiile desăvârșirii: Harul și Adevărul. Prin Legea lui Moise, existența omului însemna respectarea unei orânduiri din afară, dar ceea ce aducea Cuvântul diferea foarte mult de aceasta, căci El aducea omului

LIBERIS We know
 sensul libertății desăvârșite interioare, prin însușirea de către om a însuși duhului din care fuseseră inspirate vechile orânduiri. O astfel de libertate era harică și întemeiată pe adevăr, crescută în duhul adevărului.

Iar Numele Cuvântului lui Dumnezeu pentru oameni era: IISUS HRISTOS! Era numele revelat cu care Botezătorul Îl botezase!

În fine, Fiul mai avea încă o menire: aceea de a revela cunoașterea lui Dumnezeu de către om-Fiul; doar El va face o astfel de revelație. Iată deci că a venit Fiul și prin El omul a primit cunoașterea despre Dumnezeu, o cunoaștere adevărată. Să nu uităm însă că, în afară de ceea ce dezvăluie cuvintele Fiului, Dumnezeu rămâne pe mai departe în absolută necunoaștere de către om.

Mărturisirea Sfântului Ioan Botezătorul fusese una de cea mai înaltă notorietate. El o strigase, ca să fie deci bine reținută de către cei din jurul lui, de către mulțimile ce-l cercetau și chiar de către conducătorii spirituali ai lumii iudaice de pe atunci.

Evangelistul va reda acum pe larg o convorbire a lui Ioan Înainte-Mergătorul cu trimișii din Ierusalim ai iudeilor. O va reda pentru deosebita ei însemnătate.

Auzind de extraordinara lui reputație, iudeii din Ierusalim au trimis la Ioan în pustie preoți și leviți ca să afle ce era cu el, precum și cele despre care se zicea că el le mărturisea oamenilor. Și aceia venind, i-au pus în mod direct întrebări, la care le-a răspuns și el direct. Din întrebările puse de ei, rezultă cât de prețuit era cel pe care îl întrebau, cât de mare era Ioan Înainte-Mergătorul. Întrebările acestea erau cele mai de taină, cele mai neliniștitoare din întreaga tradiție spirituală căreia ei îi aparțineau. L-au întrebat mai întâi cine este el: „Și aceasta era mărturia lui Ioan, când au trimis la el pe iudeii din Ierusalim, preoți și leviți, ca să-l întrebe: CINE EȘTI TU?” (In. I, 19). Iar Ioan, înțelegând că i se pusese întrebarea supremă a tainicei și îndelungii așteptări a iudaismului, le-a dat desmințire, răspunzând îndată: „Și

el a mărturisit și n-a tăgăduit; și a mărturisit: «NU SUNT EU HRISTOSUL!» (In. I, 20).

Atunci ei au continuat cu o altă întrebare nu mai prejos decât prima ca însemnătate: „DAR CINE EȘTI? ILIE?” (In. I, 21). Ioan le-a răspuns, la fel de direct și la aceasta: „Zis-a el: «NU SUNT!»” (In. I, 21). Atunci ei s-au mai liniștit și l-au mai întrebat încă: „«Ești tu Proorocul?»” Și a răspuns: «Nu»” (In. I, 21).

Nepricepând atunci ei cine-ar putea să fie acela și nemaștiind ce nume să-l mai întrebe, l-au rugat să fie binevoitor cu ei și să nu-i lase să plece fără de răspuns către cei ce îi trimiseseră. „Deci i-au zis: «Cine ești? Ca să dăm un răspuns celor care ne-au trimis. Ce spui tu despre tine însuși?»” (In. I, 22). Și pe cât de lămurit, de neîndoielnic, le răspunsese la celelalte întrebări, la fel va fi Înainte-Mergătorul și în acest răspuns. El le va spune despre sine: „El a zis: «Eu sunt glasul celui care strigă în pustiu: Îndreptați calea Domnului, precum a zis Isaia proorocul»” (In. I, 23).

Așadar, în pustiu în care poate să ajungă uneori viața oamenilor, cum era ea atunci, El, Ioan, era trimis să strige oamenilor să îndrepte, să pregătească calea pentru venirea Domnului, Care la rândul Său, venea să-i scoată din înguste și pustiitoare înțeleșuri și să le redea oamenilor înțeleșurile plene ale bucuriei de a trăi: „Și i-a condus pe ei prin adâncul mării, ca prin pustiu” (Ps. 105, 9).

La acest răspuns, ei, cei trimiși din Ierusalim, au terminat cu gravele lor întrebări. Dar cei care întrebau erau „Farisei” (In. I, 24) și au trecut la o discuție lămuritoare asupra lucrării pe care o făcea Ioan și anume „botezul”: „Și l-au întrebat și i-au zis: «De ce botezi deci, dacă nu ești tu Hristosul, nici Ilie, nici Proorocul?»” (In. I, 25).

Iar Ioan le-a dat, e drept în mod acoperit, un măreț răspuns, de natură să-i pună profund pe gânduri: „Ioan le-a răspuns, zicând: «Eu botez cu apă; dar în mijlocul vostru se află Acela pe Care voi nu-L știți, Cel Care vine

IRDIS

We know

după mine, Care înainte de mine a fost și Căruia eu nu sunt vrednic să-l dezleg cureaua încălțămintei” (In. I, 26-27). După acest răspuns ei nu au mai avut nimic de întrebat. Astfel s-a terminat discuția Botezătorului cu trimișii de la Ierusalim. Potrivit precizării Evanghelistului, ea avusese loc la Betabara, adică dincolo de Iordan, în pustie deci, unde Ioan boteza (In. I, 28).

Dar dacă Ioan „strigase” înaintea mulțimilor și vorbise astfel leviților și preoților din Ierusalim, el va face o mărturisire mult mai importantă în cercul restrâns al ucenicilor. Și o va face imediat după plecarea fariseilor: „A doua zi a văzut Ioan pe Iisus venind către el” (In. I, 29). Așadar înaintea Mergătorului este cel care va vedea pe Acela despre Care mărturisise fariseilor că se afla printre oamenii de atunci și tot el este persoana care va comunica ucenicilor săi Care anume era Acela! Căci văzând pe Cel Care venea către el, le-a spus lor o extraordinară știre: „IATĂ, MIELUL LUI DUMNEZEU, CEL CARE RIDICĂ PĂCATUL LUMII” (In. I, 29). MIELUL, adică Infinita, Inefabila Putere a lui Dumnezeu, aflată printre oameni spre a ridica din viața lor, prin sacrificiu, tragicul apăsător creat de confuzia păcatelor și de a le reda sensurile adevăratei frumuseți și a bucuriei de a trăi.

Ucenicilor săi le va destăinui Botezătorul mai departe: „Acesta este despre Care eu am zis: «După mine vine bărbat, Care a ajuns înaintea mea, fiindcă mai înainte de mine era»” (In. I, 30). Ioan Botezătorul va merge până la a face chiar și despre sine o destăinuire marcantă și anume le va spune că el însuși îndeplinea o înaltă menire iar, în virtutea unei astfel de tainice meniri, lui îi revenea misiunea de a boteza, adică de a face o prealabilă curățire a oamenilor în vederea venirii Celui așteptat în Israel: „Și eu nu-L cunoșteam; dar ca să fie arătat lui Israel, de aceea am venit eu, botezând cu apă” (In. I, 31).

Așadar nici nu-L știa și nici nu L-ar fi știut de nu i-ar fi fost arătat într-un anume fel, despre care el va destăinui ucenicilor: „Și a mărturisit Ioan zicând: «Am

văzut DUHUL coborându-Se, din cer, ca un porumbel și a rămas peste El. Și eu nu-L cunoșteam pe El, dar Cel Care m-a trimis să botez cu apă, Acela mi-a zis: «Peste Care vei vedea Duhul coborându-Se și rămânând peste El, Acesta este Cel Care botează cu Duh Sfânt». Și eu am văzut și am mărturisit că Acesta este Fiul lui Dumnezeu»” (In. I, 32-34).

Astfel a prezentat Evanghelistul, în trei etape, mărturisirea de o covârșitoare însemnătate a lui Ioan Botezătorul: (1) strigând înaintea mulțimilor, (2) răspunzând fără nici un ocol sau echivoc fariseilor, și (3) destăinuindu-se până la amănunt ucenicilor săi. Se poate însă ca și în privința ucenicilor săi, să nu le fi făcut tuturor destăinuirea, ci *numai unora* dintre ei. Chiar și așa, mărturisirea lui era de o neobișnuită însemnătate și nu putea să rămână fără de urmări, urmări care vor veni de îndată. Ca toate cele ce se petrec într-o atare ordine de evenimente importante, începuturile sunt și aici cu totul tainice, acoperite, iar faptele îmbracă aspecte din cele mai simple.

Aici de pildă, în privința a ceva atât de important, și anume despre aflarea de către oameni a veștii prezenței Aceluia Care era printre ei, ca Fiu al lui Dumnezeu, ca și despre hotărârile lor îndată ce au aflat, Evanghelistul va scrie în continuare tot despre Ioan, ca să rezulte că de la el începuse totul. Așadar, el scrie: „A doua zi iarăși stătea Ioan și doi dintre ucenicii lui” (In. I, 35). Acestora el le-a spus atunci ceva ceea ce ei poate așteptau sau poate nici nu știau încă, și anume: „Și privind la Iisus, Care trecea, a zis: IATĂ MIELUL LUI DUMNEZEU!” (In. I, 36).

Astfel, numai dând urmare indicației Botezătorului, primii oameni s-au îndreptat spre Iisus și s-au apropiat de El! Fără de asemenea indicație acest fapt nu s-ar fi produs, lor fiindu-le cu neputință să-L fi recunoscut vreodată pe DOMNUL, El fiind într-un totul un chip al simplității! Dar aflând, cei doi au și mers după Domnul: „Și